

L'ou i la gallina a la crisi política i econòmica d'Alemanya

Gerhard Schröder hauria d'haver vist venir la crisi en la seva primera legislatura. Llavors, va estirar més el braç que la màniga.

El resultat de les generals alemanyes del 18 de setembre van ser molt més que una bufetada del poble als sondeigs. Per primer cop a la RFA, les dues grans forces rivals del país, la democràcia cristiana d'Angela Merkel i els socialdemòcrates que encapçala el canceller Gerhard Schröder, no van arribar a sumar el 70% dels vots. I si hi havia confusió sobre qui va perdre i qui va guanyar les eleccions, també n'hi ha sobre què és l'ou i què la gallina a l'Alemanya trontollant: la crisi política o l'econòmica.

La crisi en els dos grans partits es pot mesurar en els resultats respectius: 35,2% per a la Unió Cristianodemòcrata i els seus aliats bàvars, la Unió Socialcristiana (CDU/CSU); 34,3% per al Partit So-

cialdemòcrata de Schröder. Que Merkel, la més votada, encaixés el resultat com una derrota, i que el canceller, en canvi, sortís braços enlaire i s'atribuís el dret a formar govern, amb una arrogància sobreactuada, són els efectes

del factor sorpresa respecte als resultats precuinats dels sondeigs. L'un va escenificar una victòria. L'altra es va comportar com el que sempre ha estat: un cos estrany en política, incapaç d'actuar.

“És la pitjor desfeta dels conservadors en la història de la república”, comentava, entre passadissos, un històric del Partit Liberal, el suposat aliat natural de Merkel. No es referia només al 35,2% global, sinó a una altra xifra aparentment secundària, però a llarg termini més perillosa per als conservadors: la CSU, el partit hegemònic bavarès des de temps de Franz Josef Strauss, va perdre més de 800.000 votants a Baviera i va quedar per sota del 50%, cosa que ha fet parlar de “caiguda dels déus” a l'imperi del seu líder, Edmund Stoiber.

Schröder es va salvar pels pèls del pitjor resultat de la història per a l'SPD –el rècord a la baixa el va marcar el 1990, amb un 33,5%, Oskar Lafontaine–. Merkel es va estavellar a la recta final d'una cursa que creia guanyada. I a l'Est es va alçar poderós el vot roig: l'SPD continua sent la primera força, amb un 30,5%, mentre que l'esquerra postcomunista apuntalada en Lafontaine té un 25,3%. Entre totes dues sumen un 54%, mentre que la CDU de Merkel, originària de l'Est, hi té un 25,3%.

Els resultats del 18 de setembre no ajuden a passar pàgina ràpida a la crisi política i a l'estancament alemany. El país va anar a votar amb l'orgull ferit com a potència econòmica. Aquest 2005 se saltarà per quart any consecutiu els límits del dèficit marcat pel Pacte d'Estabilitat Europeu. Es dona per fet que la situació es perpetuarà el 2006 i també el 2007, com a mínim. El seu creixement econòmic està a la cua de l'eurozona i els pronòstics del Fons Monetari Internacional (FMI) parlen d'un 0,8% per a aquest any i de només un 1,2% per al 2006. La globalització ha colpejat durament les empreses del país i especialment el seu motor econòmic, l'automòbil, que es nodreix bàsicament de l'exportació i que es veu frenat per uns costos laborals molt per damunt de la mitjana dels seus col·leagues europeus.

Fins ara, els grans consorcis han respost a la pressió internacional amb la deslocalització cap a l'Est, principalment, o altres zones d'economia emergents. Però un país amb cinc milions d'aturats, un endeutament imparable i un consum a la baixa no es pot permetre continuar en aquesta línia. L'empresari, que es fregava les mans amb la

idea d'una bonica i estable coalició de Merkel amb els liberals, que facilités les normes de l'acomiadament, suprimís subvencions i collés els aturats, ha quedat decebut, evidentment. La nit del 18 de setembre no se'n sabia avenir. Però, per damunt de catastrofismes dels inversors, que veuen un país a la deriva per culpa d'un poble sobirà que

no entén d'economia –com insinuava, en un article d'opinió, el diari *Financial Times Deutschland*– s'imposa la reflexió sobre la crisi política i (o) econòmica.

Schröder va descansar després de derrotar Helmut Kohl, l'any 1998, i va consagrar la primera legislatura a temes vitals per a la seva coalició amb

Alemanya s'atura, Europa es frena

Les difícils negociacions per formar govern a Alemanya són l'últim escenari que desitjava la UE. La paràlisi al país més poblat del club europeu s'afegeix a la greu crisi d'identitat que pateix Europa. Una bona sèrie de decisions importants en queden afectades.

La incertesa política a Alemanya ha estat el clau que ha acabat d'enfonsar la UE en un dels períodes més negres de la seva història. El rebuig francès i holandès a la Constitució europea ha sumit el projecte europeu en una greu crisi d'identitat; la manca d'un acord pressupostari a la UE ha posat en perill la integració dels deu nous països de l'Est i ha perjudicat encara més la credibilitat del continent, i ara els problemes de govern d'Alemanya mostren la incapacitat del fins ara motor econòmic de la zona euro per trobar un consens social sobre com afrontar els reptes de la globalització.

El president de la Comissió Europea, José Manuel Barroso, ha reaccionat a tots aquests daltabaixos demanant que els líders europeus no es desmoralitzin per la crisi política i facin el favor d'emprendre les reformes econòmiques que la UE va pactar fa cinc anys a Lisboa. Però si alguna cosa han mostrat les eleccions alemanyes és que els ciutadans no comparteixen les alternatives econòmiques que propugnen els seus dirigents. Precisament, si al socialdemòcrata Gerhard Schröder no li ha anat tan malament com esperava és >>>

els Verds, com l'adéu progressiu a l'energia nuclear. No va posar fil a l'agulla dels retalls socials fins que va ser reelegit, el 2002, tot i que era evident que l'economia del país estava erosionada per una sanitat pública que malcria el "pacient imaginari" i un atur pràcticament indefinit, com hi havia aleshores.

Però l'endeutament alemany no es va enfilar amb l'arribada a Hisenda de Hans Eichel, de fet, la disparada arrenca del seu antecessor, Theo Waigel, l'home que va imposar disciplina futura a l'eurozona, mentre a casa estirava més el braç que la màniga. Des de la reunificació, l'economia alemanya ha hagut de viure amb la pesada càrrega d'unes transferències anuals de 90.000 milions d'euros de l'oest a l'est.

Schröder potser hauria hagut de posar-se en marxa en aquella primera legislatura, quan encara tenia les coses clares al Bundesrat (la cambra alta) i no havia de témer el bloqueig sistemàtic dels estats federats, als quals se sotmeten gairebé totes les lleis que afecten, directament o no, la hisenda pública.

La segona legislatura, la dels retalls més dolorosos per a l'electorat socialdemòcrata i verd, ha estat marcada per la pèrdua progressiva de poder del Go-

vern al Bundesrat. Cada elecció regional perduda ha estat una clatellada més a les seves forces a la cambra alta.

L'endeutament no és cosa dels últims set anys, però tampoc no es pot dir que els conservadors hagin inventat el bloqueig parlamentari. Kohl va topar amb el mateix problema quan li va créixer l'oposició socialdemòcrata al Bundesrat –també, en bona part, a efectes del desgastament dels seus setze anys al poder.

La reforma del sistema federal és una altra assignatura pendent que no va poder resoldre, per manca de consens, Schröder en la seva segona legislatura, malgrat la coincidència general que la solució a l'embús econòmic passa també per desembarassar obstacles polítics.

Des de fora, creix la por a veure que Alemanya s'eternitza com un país al·lèrgic a reformar-se. Alguns alemanys diuen, a tall de broma, que fins ara l'única reforma que ha arrelat entre ells ha estat la protestant, fa cinc-cents anys. Als líders d'avui els correspon donar la talla per aplicar a la política el que Luter va fer amb el catolicisme: trencar esquemes.

*Gemma C. Serra
Berlín*

>>> perquè molts descontents amb el seu programa de reformes tenien encara més por de la conservadora Angela Merkel.

De manera que, a Brussel·les, molts analistes creuen que la crisi alemanya, molt més profunda que no pas la constitució d'un govern, mantindrà la UE atenallada per la paràlisi. El britànic Tony Blair comptava amb la victòria de Merkel per aconseguir un acord a final d'octubre sobre la necessitat de fer algunes retallades en els drets socials tan estimats pels europeus com a única manera de competir amb els preus irrisoris dels productes xinesos o indis. Blair ha convocat els líders europeus al sumptuós castell de Hampton Court a Londres per debatre el futur del model social europeu. Ara bé, l'afebliment tant de Merkel com de Schröder no permet somniari gaire sobre la possibilitat d'una gran entesa. I la mateixa paràlisi es pot cernir sobre tants altres projectes encallats sobre la taula de treball de les institucions europees. El principal és el pressupost: Barroso ha exigit que hi hagi aviat un acord. Però no es pot tirar endavant res de seriós sense que s'hagi aclarit el panorama polític del principal contribuent a les arques comunitàries –Alemanya aporta gairebé el 25% de la caixa comuna–. Altres projectes empantanegats són les directives per obrir el mercat dels serveis de cada país a la competència d'altres països europeus o la norma per controlar millor els productes químics. En canvi, els mals resultats de Merkel poden afavorir que no hi hagi obstacles per obrir un procés de negociació amb Turquia el proper 3 d'octubre.

*Sandra Buxaderas
Brussel·les*

Complot a Beirut

Rafik al-Hariri, l'excap de Govern del Líban, va morir per una conspiració de membres del servei secret libanès? Els descobriments d'un investigador alemany intensifiquen la pressió sobre Síria.

El Palau de les Nacions, en la seva pintoresca situació a la vora del llac de Ginebra, semblava novament l'escenari de la decadència de les Nacions Unides: l'investigador especial de l'ONU, l'alemany Detlev Mehlis, va passar dos dies a l'antiga seu de la Societat de Nacions negociant amb diplomàtics sirians. Tot i les asseveracions del seu president, Bashar al-Assad ("el nostre comportament serà de cooperació incondicional"), els sirians es tancaven en banda i no volien contribuir a l'aclariment de la mort de l'antic primer ministre libanès Rafik al-Hariri, mort el febrer passat per l'explosió d'una bomba de 1.000 quilos.

Tres dies després, Mehlis manifestava que les Nacions Unides possiblement prendrien mesures: al voltant de les 6 h del matí, una centúria d'agents de l'ONU entrava en diversos habitatges de Beirut i detenia quatre membres dels rangs més alts de la seguretat libanesa de l'anterior govern. Són homes fidels a l'antic govern d'ocupació siriana, entre els quals es troben el comandant de la guàrdia presidencial, Mustafa Hamdan, l'antic cap del servei secret militar, Raymond Asar, i el poderós excap de seguretat Jamil al-